VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA

MARIBOR

DIPLOMSKO DELO

UPORABA STRELNEGA OROŽJA V VARNOSTNIH SLUŽBAH IN POLICIJI

Kandidat: Zmago Kristan

Študent izrednega študija

Številka indeksa: 111903350014

Program: Varovanje

Mentor: mag. Štefan Novak

Maribor, 2015

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisani Zmago Kristan, z vpisno št. 11190350014, sem avtor diplomskega dela z naslovom Uporaba strelnega orožja v varnostnih službah in policiji, ki sem ga napisal pod mentorstvom mag. Štefana Novaka.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predložena diplomska naloga izključno rezultat mojega dela;
- sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli, kot moje lastne kaznivo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah; Ur. l. št., 16/07– uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13 (v nadaljevanju ZASP), prekršek pa podleže tudi ukrepom Višje strokovne šole Academia skladno z njenimi pravili in
- skladno z 32.a členom ZASP dovoljujem Višji strokovni šoli Academia objavo diplomskega dela na spletnem portalu šole.

Maribor, september 2015 Podpis študenta:

ZAHVALA

Zahvaljujem se vodstvu šole Academia za pomoč in motivacijo, za koristne in prijetne izkušnje ter za pošten in lep medsebojni odnos.

Posebej se zahvaljujem mentorju mag. Štefanu Novaku za usmerjanje pri dispoziciji in diplomskem delu.

Zahvaljujem se tudi svoji partnerki Nuši in mojima hčerama, Nataši in Magdaleni, ki so me podpirale in spodbujale med študijem, ter lektorici.

POVZETEK

Država se je začela zavedati, da ob zmanjšanju organov represije in varuhov reda ne bo mogla obvladovati normalnega delovanja vseh subjektov v državi. Svoje delo je prerazporedila na druge službe. Tako je del nalog policije prešel na različne službe varovanja in mestna redarstva.

Ker te novo nastale službe pri svojem delu lahko in včasih tudi posegajo po človekovih pravicah, prihaja do trenj. Ljudje, proti katerim so usmerjene, pokažejo svoje nezadovoljstvo ali pa želijo nekaj izsiliti, včasih tudi na najhujše možne načine. Zato policija in varnostne službe pri svojem delu uporabljajo tudi strelno orožje.

V današnjem času bi morala biti družba toliko napredna, da nihče ne bi potreboval orožja za opravljanje svojega dela ali za varovanje samega sebe ali drugih. Vendar se je v svetu in pri nas gospodarska situacija zelo poslabšala. Industrializacija in robotika po eni strani ter poceni delovna sila v nerazvitih deželah po drugi strani so prispevale k velikemu padcu standarda. Primanjkuje delovnih mest, lačnih in brezposelnih je čedalje več, kriminal in nezakonita ravnanja se zelo povečujejo.

V takih razmerah si policije in varnostnih služb brez orožja ne moremo zamisliti, čeprav so bili v zadnjem času veliki pritiski s strani vodilnih v policiji, da bi orožje imeli le še policija in vojska. Toda kruta resnična sedanjost nam pove, da je število napadov, resnih groženj in najhujših kaznivih dejanj, tudi umorov, v velikem porastu.

V diplomskem delu opisujem postopke in naloge navedenih služb. Iz anket in razgovorov so razvidni mišljenje občanov, njihovi pogledi na delo teh služb in pripombe.

Analiza uporabnikov je pokazala tudi svoje mišljenje v smislu varčevanja, zato je bilo nujno določene zahteve tudi predpisati in uzakoniti.

Ključne besede: varnostna služba, policija, strelno orožje, zaščita

ABSTRACT

The use of firearms in the security services and the police

Government has realized that with less law enforcements it will not be able to normally control all the subjects in country. It has reorganized various tasks to other services. This is the reason that some tasks usually enforced by police are now transferred to security services and city traffic wardens.

Because newly created services and measures sometimes contact and violate human rights it has come to various frictions. People, against which this measures are taken, express their dissatisfaction with worse possible actions. That is the reason police and security services use firearms.

Present society should be so advanced that firearms should not be required. But economical repression around the world and in Slovenia has increased, because of industrialization, robotics and cheap outside labor, and more people are unemployed and starving. All this is increasing criminal and illegal activity.

In such situation we cannot view unarmed police and security services. There was a lot of pressure from leaders that firearms should be carried only by police and army, but cruel reality indicates that number of assaults, serious criminal acts, including murders has increased.

Various processes and tasks of security services are described in this thesis. From polls and testimonies the analyzed data presents what citizens think of security services and their complaints.

User analysis has shown that economical saving needed some additional laws to support this new situation.

Keywords: security service, police, firearms, defense

KAZALO VSEBINE

1 UVOD 8

1.1 OPREDELITEV OBRAVNAVANE TEME 8

1.2 NAMEN, CILJI IN OSNOVNE TRDITVE DIPLOMSKEGA DELA 8

1.3 PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE 8

1.4 PREDVIDENE METODE RAZISKOVANJA 9

2 METODOLOGIJA 10

2.1 OPIS PODROČJA IN OPREDELITEV PROBLEMA 10

2.2 NAMEN IN CILJI 10

3 PREDSTAVITEV ZAKONSKIH DOLOČIL 12

3.1 UKREPI VARNOSTNEGA OSEBJA 13

3.2 POOBLASTILA POLICIJE 14

4 NOŠENJE IN UPORABA OROŽJA 15

4.1 STRELNO OROŽJE 16

4.2 OROŽNE LISTINE 20

4.3 RAVNANJE Z OROŽJEM 23

4.4 IZOBRAŽEVANJE NA PODROČJU UPORABE OROŽJA 27

4.5 VARNOSTNI INŽENIRING – NAČRTOVANJE VARNOSTI 28

4.6 VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU 29

4.7 OCENA OGROŽENOSTI – TVEGANJA 31

4.8 PRVA POMOČ PRI RANAH, PRIDOBLJENIH S STRELNIM OROŽJEM 32

5 RAZISKAVA IN ANALIZA UPORABNIKOV 35

6 PREDLOGI IZBOLJŠAV 38

7 SKLEP 39

8 UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI 40

8.1 LITERATURA 40

8.2 VIRI 40

8.3 INTERNETNI VIRI 40

KAZALO SLIK

SLIKA 1: POLAVTOMATSKA PIŠTOLA CRVENA ZASTAVA, MODEL M70, KALIBER 7,65 MM 18

SLIKA 2: POLAVTOMATSKA PIŠTOLA CRVENA ZASTAVA, MODEL M57, KALIBER 7,62 MM 18

SLIKA 3: POLAVTOMATSKA PIŠTOLA GLOCK 17, KALIBER 9 MM 19

SLIKA 4: POLAVTOMATSKA PIŠTOLA BERETTA, MODEL, F92, KALIBER 9 MM 19

SLIKA 5: POLAVTOMATSKA PUŠKA PAP, MODEL M59/66 A1, KALIBER 7,62 MM 20

SLIKA 6: POLAVTOMATSKA – JURIŠNA PUŠKA, AK 47, MODEL M70 KALAŠNIKOV, KALIBER 7,62 MM 20

SLIKA 7: OROŽNI POSESTNI LIST 21

SLIKA 8: POOBLASTILO ZA NOŠENJE OROŽJA 21

SLIKA 9: TREZOR ZA OROŽJE 22

SLIKA 10: KNJIGA O NOŠENJU, UPORABI OZIROMA PRENOSU OROŽJA IN STRELIVA TER IZDANIH POTRDILIH 22

SLIKA 11: NABOJ Z ODREZANO KONICO 24

SLIKA 12: POTRDILO O PREIZKUSU ZNANJA O RAVNANJU Z OROŽJEM 25

SLIKA 13: CERTIFIKAT O NACIONALNI POKLICNI KVALIFIKACIJI 26

SLIKA 14: SLUŽBENA IZKAZNICA VARNOSTNIKA 26

SLIKA 15: POTRDILO O OPRAVLJENEM PREIZKUSU STROKOVNE USPOSOBLJENOSTI V PROGRAMU – OBDOBNI PREIZKUS ZA VARNOSTNIKE/VARNOSTNICE 28

SLIKA 16: NEPREBOJNI JOPIČ, KI SE NOSI PREKO UNIFORME 29

KAZALO TABEL

TABELA 1: OCENE UPORABNIKOV ANKETE ZADOVOLJSTVA NUJNOSTI IN UPORABE OROŽJA 36

1 UVOD

1.1 Opredelitev obravnavane teme

Področje raziskovanja:

- pravilna in potrebna uporaba orožja v varnostnih službah in policiji ter
- varstvo pri delu in varovanje zdravja v službah varovanja in policije

1.2 Namen, cilji in osnovne trditve diplomskega dela

Namen

Pomoč in seznanitev vseh uporabnikov službenega orožja v pravilni uporabi orožja ter uporabi le tega samo v primerih zakonsko določenih pooblastil in skrajne nujnosti.

Cilji

Opredelitev dejavnikov, ki vplivajo na uporabo orožja in predlogi, kako doseči z neuporabo orožja stanje kot je želeno in potrebno za izvršitev zahtevane naloge.

Osnovne trditve

Delo in delovanje varnostnih služb in policije je zelo ogroženo. Uporaba skrajnih sredstev prisile in obrambe, to je uporaba orožja, pa je zakonsko regulirana. Tako, prihaja v praksi do ugotovitev, da uporabniki raje ne uporabijo skrajno sredstvo – uporabo strelnega orožja. S tem ne izpostavijo sebe, raje naloge ne opravijo ali se preje umaknejo. Tako pa ne zaščitijo tega, kar bi morali in svojega dela ne opravijo pravilno in pričakovano.

1.3 Predpostavke in omejitve

Omejil se bom na utečeno stanje v našem podjetju Gorenje d.d. in na javno znano stanje v Sloveniji v letih od 2013 do 2015 na področju Slovenije.

1.4 Predvidene metode raziskovanja

V nalogi bom trditve utemeljil s študijem literature s tega področja, proučevanjem poročil s tega področja, metodo opisovanja določenih uporab orožja in primerjanju različnih uporabnikov med seboj. V ta namen izvedem tudi anonimno anketo s tehniko rangiranja.

2 METODOLOGIJA

2.1 Opis področja in opredelitev problema

Področje mojega raziskovanja obsega proučitev literature na temo uporabe orožja v varnostnih službah, policiji in v zasebnih namenih. Pri tem uporabim svoje dolgoletne izkušnje in prakso s tega področja ter mnenja sodelavcev in uporabnikov, ki pri svojem delu uporabljamo strelno orožje.

Problem uporabe orožja pri opravljanju dela v varnostnih organih in policiji je večplasten. Ko nastopi situacija, da smo primorani ukrepati in v zavarovanju svojega življenja uporabiti najhujši ukrep, to je uporabo strelnega orožja, smo v zelo kratkem času deležni razmišljanja na več ravneh:

- orožje moram uporabiti skladno z vso zakonodajo in pri tem ne smem ogrožati drugih;
- orožje moram pravilno in pravočasno uporabiti ter
- zaradi uporabe orožja bodo nastale posledice, tako na strani uporabnika kot povzročitelja, pri tem bodo lahko povzročene telesne poškodbe ali celo smrt. Srečujemo se tudi z moralno odgovornostjo, da smo s svojim ukrepanjem povzročili poleg telesnih poškodb tudi psihične, osebi, proti kateri smo orožje uporabili, in posledično njegovim svojcem ter jih s tem morda tudi materialno oškodovali, saj smo poškodovali ali celo ubili nekoga, ki finančno skrbi in vzdržuje tudi družino in svojce.

2.2 Namen in cilji

Namen diplomskega dela je pokazati na težave, ko pride do uporabe strelnega orožja, in možne rešitve. V raziskavah, ki sem jih opravil, sem prišel do skrb vzbujajočih pojavov, ki imajo posledice.

Iz prakse in pogovorov zasledim zastrašujoče ugotovitve. Proti uporabi strelnega orožja se čedalje bolj nagibajo k temu, da varnostno osebje ne bi imelo več orožja, čeprav se napadi na varnostno osebje in celo policiste zelo povečuje. Zato se v praksi že dogajajo najbolj črni scenariji, ko zaradi kasnejših morebitnih težav varnostno osebje in policija ne ukrepajo, kot bi morali, ali so iz kakršnih koli vzrokov prepozni za ukrepanje, s tem pa morda dopustijo, da je nekdo zaradi našega nepravočasnega ukrepanja bil poškodovan ali ubit. K temu pripomore še

dejstvo, da po uporabi strelnega orožja varnostniki in policisti nimamo podpore vodstev svojih služb in ne ustrezne pravne pomoči. Največkrat smo potem popolnoma sami in z našimi znano najnižjimi plačami se moramo na sodiščih sami zagovarjati, si sami iskati pravno pomoč in jo tudi plačati. Skratka, praksa pokaže najbolj žalostno sliko trenutnega stanja, ki pravi, da imaš najmanj težav, če si prepozen. Zato sem mnenja, ki ga potrjujejo tudi moji sodelavci, varnostno osebje in policija mora imeti več razumevanja in podpore pri uporabi strelnega orožja. Škoda je, da ni bil kot prisilno sredstvo sprejet tudi električni paralizator, saj dokazano človeka ne ubije, doseže pa namen in prepreči najhujše posledice.

3 PREDSTAVITEV ZAKONSKIH DOLOČIL

V zvezi z orožjem, z namenom varovanja življenja, zdravja in varnosti ljudi ter javnega reda je krovni zakon Zakon o orožju (ZORo-1-UPB1, Ur. l. RS, št. 61/00, 73/04), ki ureja pravice in obveznosti posameznikov, pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov.

Ta opredeljuje orožje kot predmet, izdelan ali prilagojen tako, da lahko pod pritiskom zraka, smodnikovih ali drugih plinov izstreljujejo izstrelke z namenom, da z neposrednim učinkom preprečijo ali zmanjšajo nevarnost ali napad, za lov ali za športno streljanje.

Za varnostno osebje je v zvezi z orožjem pomemben tudi Zakon o zasebnem varovanju – ZZasV-1 (Ur. l. RS, št. 17/11).

Za policijo so v zvezi z orožjem pomembni tudi Zakon o policiji – ZPol-UPB6 (Ur. l. RS, št. 107/06), Pravilnik o policijskih pooblastilih (Ur. l. RS, št. 16/14) ter Zakon o nalogah in pooblastilih policije (Ur. l. RS, št. 15/13 in popravek 23/15).

Varnostnik je oseba, ki neposredno opravlja naloge zasebnega varovanja. Največkrat uporabljamo skupen izraz varnostno osebje, ki tako zajema varnostnike čuvaje, varnostnike, varnostnike nadzornike, operaterje varnostno nadzornih centrov, varnostnike telesne stražarje, varnostne menedžerje, varnostne tehnike in pooblaščene inženirje varnostnih sistemov.

V praksi se delo varnostnikov deli na varnostnike, ki opravljajo delo na varnostnih mestih ali varovanih objektih, in varnostnike, ki ob različnih alarmnih situacijah intervenirajo na terenu. Le-tem v praksi pravimo interventi. Za svoje delo so dodatno strokovno in praktično usposobljeni. Razen intervencij le-ti opravljajo tudi prenose in prevoze denarja in drugih vrednostnih pošiljk. Običajno so tudi dodatno usposobljeni za varnostnika telesnega stražarja.

Interventi se tudi po zunanjosti in opremi razlikujejo od tako imenovanih varnostnikov. Uporabljajo za to opremljena in označena motorna vozila in so oboroženi.

V diplomskem delu z besedo **policist** zajemam vse delavce Ministrstva za notranje zadeve, ki imajo status pooblaščene osebe.

Pooblastila policije so zajeta v Zakonu o nalogah in pooblastilih policije v 33. členu, in v 96. členu še strelno orožje ter v Pravilniku o policijskih pooblastilih (49. člen), ki tudi govori o uporabi strelnega orožja.

3.1 Ukrepi varnostnega osebja

Ukrepe varnostnega osebja predpisuje Zakon o zasebnem varovanju (ZZasV-1, čl. 45).

45. člen

Pri opravljanju nalog zasebnega varovanja sme varnostnik, če so ogroženi življenje, osebna varnost, premoženje, če je kršen red ali javni red na varovanem območju, uporabiti naslednje ukrepe:

- opozorilo;
- ustno odredbo;
- ugotavljanje istovetnosti;
- površinski pregled;
- preprečitev vstopa oziroma izstopa z varovanega območja;
- zadržanje osebe;
- uporabo fizične sile in
- uporabo sredstev za vklepanje in vezanje.

Zadnjih pet ukrepov varnostnik ne sme uporabiti zoper uradne osebe zavodov za prestajanje kazni zapora, policije, obrambnih sil ter drugih uradnih oseb državnih organov in lokalnih skupnosti, ko na varovanem območju opravljajo svoje uradne naloge.

Poleg ukrepov varnostnega osebja pa Zakon o zasebnem varovanju (ZZasV-1, čl. 54) dovoljuje tudi uporabo drugih sredstev:

- plinskega razpršilca;
- službenega psa in
- nošenje in uporabo orožja.

Nošenje in uporabo orožja tako predpisuje 56. člen ZZasV-1, ki pravi:

- med opravljanjem nalog zasebnega varovanja sme varnostnik, razen varnostnika čuvaja, nositi strelno orožje v skladu z zakonom, ki ureja posest in nošenje orožja;
- pri opravljanju nalog zasebnega varovanja sme varnostnik uporabiti strelno orožje samo, če ne more drugače:
  a) zavarovati življenja ljudi ali
  b) preprečiti neposrednega protipravnega napada, s katerim je ogroženo njegovo življenje ali življenje osebe, ki jo varuje.

Preden varnostniki uporabijo strelno orožje, morajo, če to dopuščajo okoliščine, osebo, zoper katero naj bi uporabili strelno orožje, opozoriti s klicem: »Stoj, streljal bom!« in z opozorilnim strelom v tla. Varnostniki, ki nosijo in uporabljajo strelno orožje, se morajo redno strokovno usposabljati v ravnanju s strelnim orožjem in njegovi uporabi.

3.2 Pooblastila policije

Pooblastila policije opredeljujeta Pravilnik o policijskih pooblastilih (Ur. l. RS, št. 16/14) v 49. členu ter Zakon o nalogah in pooblastilih policije (Ur. l. RS, št. 15/13 in popravek 23/15), predvsem v 96. in 97. členu.

Povzetek teh predpisov je, da imajo policisti pravico in dolžnost imeti in nositi zadolženo in sistemizirano kratkocevno strelno orožje ter strelivo v skladu s predpisom.

Pri opravljanju nalog smejo policisti: opozarjati; ukazovati; ugotavljati identiteto in izvesti identifikacijski postopek; opraviti prepoznavo po fotografijah; varnostno preverjati osebe; izvajati prikrito evidentiranje ali namenski nadzor; vabiti; opraviti varnostni pregled; prepovedati gibanje; prepovedati približevanje določeni osebi, kraju ali območju; opraviti protiteroristični pregled prostorov, objektov, naprav in območij; prijeti in privesti osebo; pridržati osebo; odrediti strožji policijski nadzor; zaseči predmete; vstopiti v tuje stanovanje in v tuje prostore; uporabiti prevozna in komunikacijska sredstva; uporabiti prisilna sredstva ter uporabiti druga pooblastila, določena v zakonih.

Pri jezikovnem sporazumevanju v okviru dejanj iz prejšnjega odstavka so policisti zavezani določbam o slovenščini kot uradnem jeziku ter o rabi italijanščine in madžarščine kot dodatnih uradnih jezikov na območjih občin, v katerih živita avtohtoni italijanska oziroma madžarska narodna skupnost, pri ustnem sporazumevanju s tujimi fizičnimi osebami, ki ne znajo slovenščine, pa policisti v nujnih primerih lahko uporabljajo tudi kateri drug jezik, ki ga tujec razume.

4 NOŠENJE IN UPORABA OROŽJA

Varnostnik sme nositi strelno orožje **le med opravljanjem nalog zasebnega varovanja** v skladu z ZORo-1-UPB1, (Ur. l. RS, št. 61/00, 73/04).

To pomeni, da mora podjetje za zasebno varovanje pridobiti **dovoljenje za nabavo orožja oziroma orožni posestni list** na podlagi 21. člena ZORa-1, če izkaže upravičen razlog za nabavo orožja (nato podjetje varnostniku izda pooblastilo za nošenje orožja, ki velja pet let).

Strelno orožje lahko uporabi samo, če ne more drugače:

- zavarovati življenja ljudi ali
- preprečiti neposrednega protipravnega napada, s katerim je ogroženo njegovo življenje ali življenje osebe, ki jo varuje.

Pred uporabo orožja sta obvezna, če je le mogoče, opozorilo **stoj** in **opozorilni strel** v tla.

Podobno je v **policiji**. Tukaj imajo policisti pravico in dolžnost nositi orožje in strelivo, kar določata Zakon o nalogah in pooblastilih policije ter Pravilnik o policijskih pooblastilih, ki v 73. členu predpisuje med drugimi prisilnimi sredstvi tudi uporabo strelnega orožja Razlika v samem orožju je v tem, da policisti poleg pištol pri svojem delu lahko uporabljajo tudi polavtomatsko puško, avtomatsko puško in puškomitraljez, v specialnih enotah policije pa tudi ostrostrelne puške, puške šibrenice, orožje za omamljanje, eksplozivna in pirotehnična sredstva, lanserje plinskih in drugih sredstev, bombomete, loke, samostrele ter naprave, pribor in strelivo za omenjeno orožje.

Zakon o nalogah in pooblastilih policije v 96. členu določa, da policist uporablja službeno strelno orožje, ki je sistemizirano v policiji.

Postopek uporabe strelnega orožja je podoben uporabi strelnega orožja varnostnega osebja.

Kratkocevno strelno orožje v osebni zadolžitvi (samokres ali revolver) se hrani v prostorih enote, kjer je policist zaposlen, v zaklenjeni kovinski omarici. Orožje in strelivo morata biti ločena. Če je policist v uniformi, ni potrebno izkazovanje za nošenje orožja, v civilnih oblačilih ali v prostem času pa sta pogoj za posedovanje službenega orožja osebna zadolžitev in službena izkaznica policije. Policist lahko orožje hrani tudi izven prostorov, kjer je zaposlen, npr. doma, vendar mora upoštevati določila Zakona o orožju in Zakona o nalogah in pooblastilih policije.

V 96. členu Zakona o nalogah in pooblastilih policije je določeno, da pri opravljanju policijskih nalog smejo policisti uporabiti strelno orožje samo, če ne morejo drugače:

- odvrniti od sebe ali koga drugega sočasnega protipravnega napada, s katerim je ogroženo življenje, ali
- preprečiti, da bi oseba, ki ima v okoliščinah, ki kažejo na storitev kaznivega dejanja, za uporabo pripravljeno strelno orožje, eksplozivna sredstva ali druge nevarne predmete ali snovi, z njimi ogrozila življenje ene ali več oseb.

Za napad na policista ali drugo osebo se šteje tudi, če oseba seže po orožju, drugem nevarnem predmetu ali snovi, jih potegne ali poskusi potegniti, ali drži v položaju, v katerem lahko v trenutku pride do napada.

Preden policist uporabi strelno orožje, mora, če okoliščine glede na varnost policista ali drugih oseb to dopuščajo, osebo, zoper katero naj bi uporabil strelno orožje, opozoriti s klicem: »Stoj, policija, streljal bom!« in z opozorilnim strelom v varno smer.

Policist ne sme uporabiti strelnega orožja, če:

- beži oseba, zoper katero se sme uporabiti strelno orožje, proti skupini ljudi ali je v njej in obstaja nevarnost, da bi bil zadet kdo izmed njih, ter
- kadar beži oseba, zoper katero se sme uporabiti strelno orožje, proti državni meji in bi izstrelek preletel državno mejo.

Gre torej za primer varovanje življenja nedolžnih ljudi in za varovanje nedotakljivosti državne meje in prizadevanja suverenosti sosednjih držav.

4.1 Strelno orožje

Po Zakonu o orožju je orožje predmet, izdelan in prilagojen tako, da pod pritiskom zraka, smodnikovih ali drugih plinov izstreljuje krogle, šibre ali druge izstrelke oziroma pline, ki so namenjeni:

- da z neposrednim učinkovanjem preprečijo ali zmanjšajo napad ali nevarnost;
- za lov in
- za športno streljanje.

Hladnega orožja pri nas ne uporabljamo in je kot takšno po Zoro – 1 tudi prepovedano. To so razni boksarji, bodala, bajoneti, buzdovani, gumijevke, sablje in drugi predmeti, prirejeni za napad.

Prav tako ne uporabljamo električnih paralizatorjev.

Varnostne službe pri svojem delu v Sloveniji uporabljajo kratkocevno orožje. To je orožje, pri katerem cev ni daljša od 30 cm, oziroma skupna dolžina orožja ne presega 60 cm, za preprečitev ali zmanjšanje napada ali nevarnosti. V uporabi je le orožje, ki pod pritiskom smodnikovih plinov izstreljuje krogle. Prepovedana je uporaba šiber ali votlih in ekspanzijskih krogel.

Pri nas in v večini varnostnih služb v EU uporabljamo pištole, nekatere države, kot so Italija, Francija in skandinavske države, pa tudi revolverje, ki so nepoznavalcem bolj poznani kot kavbojska pištola.

Sama razlika v orožju ni tako pomembna kot namen. V prid našim pištolam govori večje število nabojev (od 8 do 15 in tudi več) v primerjavi z revolverji (6 do 8). Rezultati zadetkov ne odstopajo bistveno, vendar so v prid revolverjem, običajno zaradi daljše in fiksne cevi. Temeljni in poglavitni prednost in razlika sta v hitrosti uporabe.

Revolver je tako rekoč takoj pripravljen in s tem takoj uporaben. Večinoma imajo vsi dvojno delovanje in za strel – uporabo je potreben le pritisk prsta na prožilec. Revolverji so večinoma v odprti pištolnici – futroli. To omogoča neoviran in takojšen poteg orožja. Zato je v uporabi tam, kjer se pričakuje nenaden, takojšen in zelo ogrožujoč napad. To je običajno v bankah ali ob prenosu in prevozu večjih količin denarja ali drugih vrednostnih pošiljk. V državah, ki imajo v uporabi revolverje, le-to velikokrat dopolnjujejo z dodatno oborožitvijo z dolgocevnim orožjem (puškam) ali avtomatskim orožjem (avtomatske puške).

Pri nas ne obstaja tako velika ogroženost, zato uporabljamo polavtomatske pištole. To pomeni, da je za uporabo pred tem treba fizično potegniti zaklep. Nosimo jih v polodprtih ali zaprtih pištolnicah in brez naboja v cevi.

Pri nas je v uporabi večina orožja iz časa skupne države Jugoslavije. Novejše orožje je večinoma izdelano v Zahodni Evropi. Ameriškega in vzhodnega orožja v službeni uporabi skoraj ni.

Tako so v varnostnih službah največ v uporabi: pištola CZ, kal. 7,65 mm; pištola TT, kal. 7,62 mm in pištola Glock, kal. 9 mm.

Slika 1: Polavtomatska pištola Crvena Zastava, model M70, kaliber 7,65 mm

Vir: http://picturearchive.gunauction.com/5648180059/8856573/11878-2.gif_thumbnail1.jpg

Slika 2: Polavtomatska pištola Crvena Zastava, model M57, kaliber 7,62 mm

Vir: https://www.classicfirearms.com/media//catalog/product/customerimg/800x600/y/u/yugo-tt.jpg

Slika 3: Polavtomatska pištola Glock 17, kaliber 9 mm

Vir: http://img1.findthebest.com/sites/default/files/495/media/images/Glock_17_312211.jpg

Zgoraj navedene so v uporabi tudi v policiji. Poleg njih policija uporablja največ: pištolo Beretta, kal. 9 mm in polavtomatsko puško, avtomatsko puško in puškomitraljez sovjetskega izdelovalca Kalašnikov.

Slika 4: Polavtomatska pištola Beretta, model, F92, kaliber 9 mm

Vir: http://www.beretta.com/assets/0/15/DimGalleryLarge/92fs_zoom002.jpg

Slika 5: Polavtomatska puška PAP, model M59/66 A1, kaliber 7,62 mm

Vir: http://www.thespecialistsltd.com/files/Yugoslavian-PAP-M59-66-(SKS).jpg

Slika 6: Polavtomatska – jurišna puška, AK 47, model M70 Kalašnikov, kaliber 7,62 mm

Vir: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a4/AKMS_and_AK-47_DD-ST-85-01270.jpg

4.2 Orožne listine

Podjetje za zasebno varovanje mora pridobiti na podlagi 21. člena ZORa-1 **dovoljenje za nabavo orožja oziroma orožni posestni list** (Slika 7**).**

Slika 7: Orožni posestni list

Vir: http://www.strelec.si/forum/uploads/1794_b3683ba0c5c5820b89869c2c4427b96b.jpg

Če izkaže upravičen razlog za nabavo orožja, podjetje varnostniku izda **pooblastilo za nošenje orožja**, ki velja pet let.

Slika 8: Pooblastilo za nošenje orožja

Vir: Lastni

Orožje mora biti hranjeno v posebej tehnično varovanem prostoru in v **trezorjih** (Slika 9). Orožje mora biti v trezorju prazno, okvir in strelivo pa ločena.

Slika 9: Trezor za orožje

Vir: http://www.sefovi.ba/uploaded/poslovni-trezor-speedy-1-el_11845471347.jpg

Orožje se izda varnostniku proti podpisu in evidentiranju v za to namenjeno knjigo – **Knjiga o nošenju, uporabi oziroma prenosu orožja in streliva ter izdanih potrdilih** (Slika 10).

Slika 10: Knjiga o nošenju, uporabi oziroma prenosu orožja in streliva ter izdanih potrdilih

Vir: Lastni

Policist izkazuje upravičenost posesti in nošenja orožja s službeno izkaznico uradne pooblaščene osebe organov za notranje zadeve.

4.3 Ravnanje z orožjem

Osnovna pravila varnega ravnanja s strelnim orožjem veljajo za varnostne službe in policijo dokaj enako:

- vedno ravnajmo z orožjem tako, kot da je napolnjeno, tudi, če vemo, da ni;
- orožje imejmo vedno obrnjeno v varno smer;
- prst držimo izven branika orožja;
- vedno, ko uporabljamo orožje, se najprej prepričajmo, ali je napolnjeno;
- streljajmo le z orožjem, ki ga lahko uporabljamo in ga znamo uporabljati;
- vedno bodimo prepričani o tarči, kaj je pred in kaj za njo;
- uporabljajmo le tisto strelivo, ki je orožju namenjeno in predpisano;
- pred uporabo orožja se prepričajmo, ali je orožje funkcionalno;
- obvezna je zaščita vida in sluha;
- nikoli ne uporabljajmo orožja, če smo pod vplivom alkohola, drog ali drugih prepovedanih substanc;
- shranjujmo orožje prazno in na primernem mestu.

Veljavno in nenapisano pravilo govori, da je orožje nevarno le, če je nevaren njegov uporabnik.

V raziskavi sem ugotovil, da od leta 2012 dalje slovenska, nemška in nizozemska policija uporabljajo za kratkocevno strelno orožje naboje z odrezano konico. To je strelivo Ruag Action 4 kalibra 9 x 19 izdelovalcev Geco BAT (Blitz Action Trauma) in Prvi partizan Užice – Srbija. Le-ta povzroča zastoje in uporabniki z njo niso zadovoljni, hkrati pa gre za tako imenovano prepovedano strelivo.

Slika 11: Naboj z odrezano konico

Vir: http://www.ruag.com/typo3temp/pics/9b13cdb310.jpg,
http://i147.photobucket.com/albums/r298/r308/P1040651.jpg

Iz naštetega lahko povzamemo, da je z orožjem treba ravnati zelo skrbno. Upoštevati moramo pravilno uporabo strelnega orožja, nošenja in prenašanja orožja ter hrambo orožja.

Zakon o zasebnem varovanju določa, da smejo varnostniki nositi strelno orožje le:

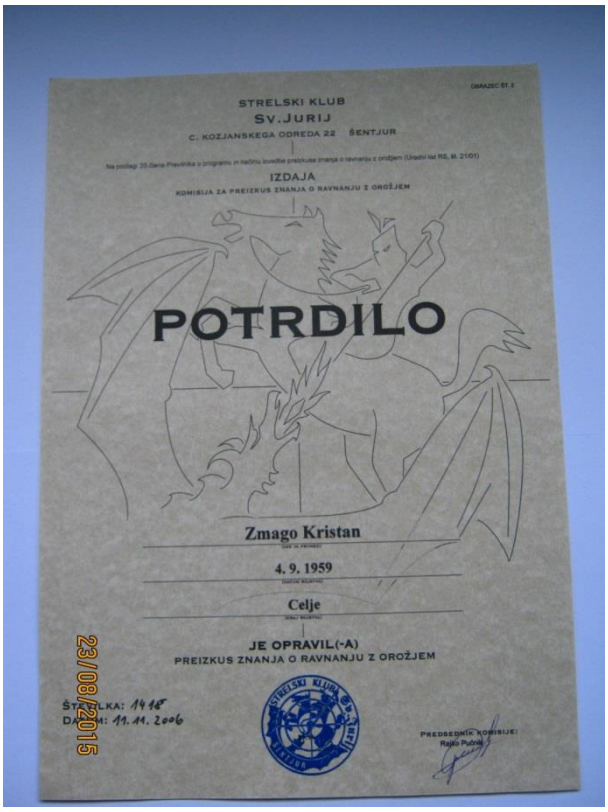
- med neposrednim opravljanjem nalog varovanja;
- če opravljajo preizkus znanja o ravnanju z orožjem pri Ministrstvu za notranje zadeve ter
- v skladu z Zakon o zasebnem varovanju in z Zakonom o orožju.

Orožje v zasebnem varovanju mora biti hranjeno v posebej tehnično varovanem prostoru in v trezorjih. Orožje mora biti v trezorju prazno, okvir in strelivo pa ločena. Orožje se izda varnostniku proti podpisu in evidentiranju v za to namenjeno knjigo.

Orožje se lahko nosi in uporablja le v času opravljanja zasebnega varovanja, torej v službi ter na delih in nalogah, kamor je varnostnik odrejen ali poslan. Uporabi ga lahko le v skladu z Zakonom o orožju, če drugače ne more zavarovati življenja ljudi ali preprečiti neposrednega protipravnega napada, s katerim je ogroženo njegovo življenje ali življenje osebe, ki jo varuje.

Uporaba orožja varnostniku ni dovoljena na javnih prireditvah. Prav tako je uporaba orožja zelo kočljiva v naseljenih krajih in na javnih mestih, kjer so tudi drugi ljudje.

Za nošenje in uporabo orožja mora biti varnostnik dodatno strokovno in praktično usposobljen, kar izkazuje s posebnim potrdilom, pooblastilom in specialnim zdravniškim pregledom (Slika 12, 13 in 14).

Slika 12: Potrdilo o preizkusu znanja o ravnanju z orožjem

Vir: Lastni

Slika 13: Certifikat o nacionalni poklicni kvalifikaciji

Vir: Lastni

Slika 14: Službena izkaznica varnostnika

Vir: Lastni

Ob uporabi orožja mora takoj obvestiti varnostno nadzorni center in policijo ter nato o tem podati pisno poročilo. Ob uporabi in morebitni strelni poškodbi storilca mora le-temu takoj nuditi, za kar je tudi dodatno usposobljen, ustrezno prvo pomoč in takoj poklicati reševalce (ter obveščati varnostno nadzorni center in policijo).

Za policijo veljajo identična pravila, le da policisti obveščajo operativni klicni center in dežurnega na policijski postaji.

Orožje imajo v osebni zadolžitvi in vsak sam skrbi za njegovo delovanje, uporabo in hrambo.

4.4 Izobraževanje na področju uporabe orožja

V varnostnih službah poteka izobraževanje na področju uporabe orožja enkrat letno. Varnostne službe, ki tega ne morejo narediti same, najamejo druge strokovne organizacije, ki izvedejo predavanja po Pravilniku o programu in načinu izvedbe preizkusa znanja o ravnanju z orožjem (Ur. l. RS, št. 21/01 in 99/01) in vključuje tudi praktično izvedbo uporabe, ravnanja in samega streljanja na strelišču. Vsakih pet let varnostniki opravljajo izpit, ki vključuje tudi predavanja s področja varovanja pred komisijo Ministrstva za notranje zadeve. Hkrati vsako leto delodajalec zagotovi predavanja in izobraževanja na različne teme iz sklopa varovanja.

Izobraževanje s področja uporabe orožja **v policiji** poteka v skladu z letnim načrtom izobraževanj in usposabljanj v policiji. Izvaja se v okviru izobraževanja in usposabljanja, praktični postopek in samoobramba se izvajata približno štirikrat letno (s kratkocevnim orožjem v osebni zadolžitvi in dolgocevnim orožjem v kolektivni zadolžitvi). Vsa izobraževanja in usposabljanja v okviru Praktičnega postopka in samoobrambe se ustrezno evidentirajo, prav tako morajo policisti pri vajah v streljanju doseči potrebno število zadetkov, s čimer se ugotovi, ali so usposobljeni za varno in učinkovito uporabo strelnega orožja. To izobraževanje in usposabljanje sta za policiste obvezna. Policist streliva za službeno orožje ne more nabavljati in ga tudi ne sme uporabljati v zasebne namene, npr. za izvajanje treninga streljanja.

Fotografija o opravljenem petletnem obdobnem usposabljanju:

varnost

VARNOST MARIBOR d.d., Kraljeviča Marka ulica 5, Maribor

na podlagi 38. in 41. Člena Zakona o zasebnem varovanju (uradni list RS, št. 17/2011)

izdaja

POTRDILO

O OPRAVLJENEM PREIZKUSU STROKOVNE USPOSOBLJENOSTI V PROGRAMU – OBDOBNI PREIZKUS ZA VARNOSTNIKE/VARNOSTNICE

Udeleženec/-ka

ZMAGO KRISTAN, rojen 4.9.1959, stanujoč Goriška ul. 8, Celje
(osebno ime, datum rojstva, naslov bivališča)

je opravil/-a preizkus strokovne usposobljenosti v programu- obdobni preizkus

ki je potekal 20. novembra 2012 (8 ur)

Programi za posamezno usposabljanje in izpopolnjevanje so določeni v 2. členu Pravilnika o programih in načinu izvajanja strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja varnostnega osebja (Uradni list RS, št. 24/2012)

Preizkus dne: 20. november 2012

Številka potrdila: OB-539/2012

V Mariboru, 20.11.2012

25/08/2015

Predsednik komisije:
Damjan ŽAGAR

varnost MARIBOR d.d.

M.P.

Vodja programa
strokovnega izpopolnjevanja
Viktor LUKAČ

Varnost Maribor d.d. Kraljeviča Marka ul. 5, Maribor, tel.: 02/230-30-10, fax: 02/230-30-19

Slika 15: Potrdilo o opravljenem preizkusu strokovne usposobljenosti v programu – obdobni preizkus za varnostnike/varnostnice

Vir: Lastni

4.5 Varnostni inženiring – načrtovanje varnosti

Varnostni inženiring zajema vse dejavnosti v zvezi z varnostno opremo in varovanjem tako v službah varovanja kot v policiji.

Varnost in zdravje sta osnovna pogoja, da lahko živimo in delamo. Vendar je zmotno prepričanje, da je varnost zagotovljena sama po sebi, zato moramo preventivno razmišljati. Z določitvijo ocene tveganj in varnostnih rešitev preprečujemo škodne dogodke, ki bi lahko ogrozili naše življenje, zdravje ali premoženje. Poznati moramo varnostna tveganja in jih v praksi upoštevati, z njimi seznanjati delodajalce in naročnike.

V ZDA je že množičen pojav, da šole in starši kupujejo neprebojne obleke za svoje otroke.

Policija ima za to več posluha in uporablja:

- zaščitno masko, ki je namenjena zaščiti obraza, oči, dihalnih poti, pred strupi, biološkimi agensi, radioaktivnim prahom, radioaktivnimi padavinami in drugimi nevarnimi snovmi in plini;

- neprebojno zaščitno čelado, ki varuje glavo pred izstrelki ali delci minsko eksplozivnih delcev;
- zaščitno čelado »JRM«, ki se uporablja pri zagotavljanju javnega reda in miru ter mora nuditi zaščito glave in obraza pred udarci palic, kamenja, dimnimi plini, raznimi tekočinami in izstrelki iz strelnega orožja manjšega kalibra;
- neprebojno srajco, ki je namenjena zaščiti pred izstrelki iz orožja in pred delci minsko eksplozivnih delcev, kadar se nosi pod uniformo ali pod civilno obleko;
- neprebojni jopič, ki varuje pred izstrelki iz strelnega orožja ali pred delci minsko eksplozivnih teles in se nosi preko uniforme;
- taktični jopič »JRM«, ki mora nuditi ustrezno mobilnost, varnost in praktičnost ob uporabi oborožitve, radijskih zvez, lisic, baterij in ostale opreme ter se nosi nad neprebojnim jopičem; k temu običajno dodamo še ščitnik za noge – stegnenico in ščitnik za ramena in podlaket, ščitnik za moda – suspenzor in ščit.

V varnostnih službah uporabljamo predvsem neprebojne zaščitne jopiče in še te le pri prevozu denarja. Za ostalo ni razumevanja in denarja.

Fotografiji prikazujeta neprebojni jopič, ki varuje pred izstrelki iz strelnega orožja ali pred delci minsko eksplozivnih teles in se nosi preko uniforme (Slika 16).

Slika 16: Neprebojni jopič, ki se nosi preko uniforme

Vir: http://www.vbr-tactical.com/index_htm_files/24637.jpg, http://www.vbr-shop.com/images/productimages/smaller/Tritoncombashirt%20004Wit50.jpg

4.6 Varnost in zdravje pri delu

Varnost in zdravje pri delu sta zakonski obveznosti delodajalca in pravici zaposlenega. Samo varni, zdravi, zadovoljni in uspešni zaposleni lahko gradijo uspešno organizacijo.

Obveznosti delodajalca

Osnovne zahteve in pravice do varnosti in zdravja pri delu izhajajo iz Ustave RS, Zakona o varnosti in zdravja pri delu ter ostalih podzakonskih aktov, ki urejajo področje varnosti in zdravja pri delu. V ta namen izvaja ukrepe za:

- preprečevanje nevarnosti pri delu;
- obvešča in usposablja zaposlene;
- ustrezno organizira delo;
- zagotavlja potrebne materialne pripomočke in osebno varovalno opremo;
- prilagaja delovna mesta telesnim in duševnim zmožnostim delavca;
- zagotavlja, da delovna sredstva in delovno okolje zagotavljajo varnost in ne smejo ogrožati delavčevega zdravja ter
- preverja ustreznost delovnih razmer z obdobnimi pregledi in preizkusi delovne opreme ter njihovo skladnost z veljavnimi predpisi.

Najpomembnejša naloga delodajalca na področju varnosti in zdravja pri delu je, da prepozna vse nevarnosti in tveganja, ki so jim delavci izpostavljeni, in da jih z ustreznim ukrepanjem zavaruje pred njimi.

Pravice in dolžnosti delavca

Delavec mora biti seznanjen z vsemi ukrepi za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu, ukrepi zdravstvenega varstva ter biti usposobljen za njihovo izvajanje. Zato mora delati po navodilih delodajalca, pravilno uporabljati delovno in osebno varovalno opremo ter varnostne naprave.

Odgovornost in nadzor

Odgovornost za zagotavljanje varnega in zdravega dela nosi delodajalec in zato tudi opravlja:

- notranji nadzor: direktor, varnostni menedžer, varnostnik nadzornik, predstojnik organa v policiji za policiste in
- zunanji nadzor: inšpektor dela in za nadzor dela varnostnikov policija.

Ocena tveganja

Z oceno tveganja ugotovimo, kaj delavec, varnostnik, policist dela, v kakšnih delovnih razmerah, s kakšnimi delovnimi sredstvi in opremo, stopnjo obremenitve, katere duševne in telesne lastnosti in zmogljivosti so potrebne in kakšna je stopnja tveganja pri delu.

Ureditev delovnega mesta

Ureditev delovnega mesta varnostnika in policista mora biti takšna, da dopušča varno delo, ki zajema varnost na delovnem mestu in varnost na sredstvih ter opremi, s katerimi dela. To delo vključuje tudi veliko dela z računalniki, videonadzori, alarmnimi vlomnimi in požarnimi sistemi ipd., zato mora biti delovno mesto urejeno po predpisih za delo s slikovnim zaslonom, upoštevani morata biti ergonomija delovnega prostora in pravilna razporeditev.

Ostala tveganja

Med ostala tveganja prištevamo razna dvigovanja in ukrepanja. Varnostniki in policisti se pri svojem delu srečujejo s telesnimi napori, ogrožanji, napadi in neugodnimi vremenskimi razmerami. Pri tem se uporabljajo tudi prisilna sredstva in ukrepi, policisti pa pooblastila, do skrajnega, uporabe orožja, zato skrbijo, da sistemi, naprave in oprema delujejo pravilno, dosledno upoštevajo navodila in varnostne predpise. Ker pri delu uporabljajo vozila, so ob delu podrejeni še cestno prometnim predpisom in vsem nevarnostim na cesti.

Nezgode pri delu

Pri delu se lahko tudi poškodujemo. Poškodbo moramo javiti nadrejenemu, ki obvesti pristojne za varstvo pri delu. Poškodbe zdravimo v zdravstvenih ustanovah in če smo odsotni zaradi nezgode pri delu več kot tri delovne dni, je poškodbo treba prijaviti inšpekciji dela. Pri našem delu smo lahko deležni tudi prometnih nesreč ali neposrednega napada, tako fizičnega, verbalnega, kot z orožjem ali hladnim orožjem.

Ker je tema diplomskega dela strelno orožje, bo o tem več govora v poglavju prve pomoči.

Hkrati je treba v varnostnih službah ob takšnem dogajanju obvestiti tudi policijo.

4.7 Ocena ogroženosti – tveganja

Ocena ogroženosti je – poleg varnostne politike in upravljanja s tveganji – na področju varnosti nepogrešljiv krovni dokument celovitega varnostnega sistema. Osnovni pokazatelj ocene ogroženosti se poda v obliki matrike ogroženosti, v kateri se na deset-stopenjski lestvici oceni 16 vrst ogroženosti, in sicer: ogroženost od naravnih nesreč, požarna, eksplozijska in ekološka

ogroženost, ogroženost (tveganja) na delovnih mestih, kriminalna, teroristična, vohunska, informacijska, komunikacijska, sabotažna, stavkovna, prometna, logistična, konkurenčna in tehnično-tehnološka ogroženost ter ogroženost zaposlenega osebja. Vsaka vrsta ogroženosti se ponazori grafično in opisno.

Sestavni del ocene ogroženosti je predlog varnostnih ukrepov, ki jih varnostna in druge službe ter zunanji izvajalci (outsourcing) izvajajo na podlagi ustreznih dokumentov (pravilnikov, načrtov, navodil, pogodb). Ocena ogroženosti je lahko samostojni dokument, ali pa je sestavni del varnostnega elaborata.

Ocena ogroženosti je v Sloveniji nizka. Tudi kriminalna tveganja so še v mejah normalnih dogajanj v svetu, vendar iz leta v leto rahlo rastejo. K rasti veliko prispeva država z nerazumevanjem in krčenjem človeških in finančnih virov v policiji in vojski. Svoje breme prelaga na ramena drugih služb, tako varnostnih kot tudi redarskih in ostalih. To stanje ni enakovredno stanju nekoč. Varnostno stanje v Sloveniji se slabša in z gotovostjo lahko trdimo, da se bliža alarmantnemu stanju. Pred vrati imamo poleg klasične kriminalitete še mednarodni terorizem.

4.8 Prva pomoč pri ranah, pridobljenih s strelnim orožjem

Prva pomoč je oskrba poškodovanega človeka. Obsega dogajanje v času, dokler ne prispejo reševalci, zdravnik ali drugo strokovno usposobljeno osebje

Poznamo: laično, polstrokovno in nujno medicinsko pomoč.

Laično prvo pomoč je dolžan in jo nudi vsak, ki se znajde na kraju dogodka.

Polstrokovno prvo pomoč nudijo osebe, ki so za to dodatno usposobljeni. To so varnostniki, policisti, gasilci, vsi reševalci ter vsi, ki imajo opravljen tečaj prve pomoči za vožnjo motornih vozil.

Nujno medicinsko pomoč pa nudijo zdravstveni delavci.

Najpomembneje pri pomoči pri strelnih poškodbah je, da ostanemo mirni in prisebni. Hitro ugotovimo, za kaj gre, kaj se je zgodilo in kaj je najbolj nujno opravilo.

»Tako najprej pomagamo, ko preti neposredna nevarnost za življenje, ki ima znake:

- prenehanja dihanja in/ali zastoj srca – začnemo takoj z oživljanjem;
- krvavitev – poskusimo jo ustaviti;
- razvoja šoka – ukrepamo, da ga preprečimo;
- možnosti zadušitve – preprečimo.

Naloge prve pomoči na kraju poškodovanja so tako:

- obvladati stanje, ki ogroža življenje – prenehanje dihanja, zastoj srca, krvavitve in nezavest;
- oskrba poškodbe – obveze, imobilizacija;
- omiliti bolečine;
- preprečiti možnost dodatnih poškodb ali poslabšanje stanja;
- zavarovati kraj nesreče in
- pripraviti poškodovanega za transport.

Prvi na kraju dogodka mora zato:

- oceniti situacijo;
- ugotoviti, ali je poškodovanec pri zavesti;
- ugotoviti, kje je poškodovan;
- poškodovanca namestiti v pravilen položaj in
- poklicati reševalce.

Ko čakamo na medicinsko pomoč, ne pozabimo:

- zavarovati sebe in ponesrečenca;
- zrahljati ponesrečencu ovratnik in pas;
- ponesrečenca po nepotrebnem ne slačimo in ne sezuvamo;
- pazimo, da mu je udobno in da je zavarovan pred mrazom, dežjem ali vročini;
- ne dajajmo pol- in nezavestnemu ponesrečencu ali pri poškodbi trebuha pijače.

Kako naj ponesrečenec leži?

- Nezavestnega, ki diha samostojno, namestimo vedno v bočni stabilni položaj, da preprečimo zadušitev;
- pri poškodbi v predelu prsnega koša naj bo vzglavje dvignjeno (obrnjen stol);
- pri poškodbi glave, ko je poškodovanec pri zavesti, leži ravno na hrbtu z rahlo dvignjenim vzglavjem;
- pri poškodbi hrbtenice naj poškodovani leži na hrbtu, pri čemer podložimo ledveni del in vratni del;

pri šoku ali veliki izgubi krvi naj leži poškodovani na hrbtu in podlaga naj bo na nogah višja (glava navzdol).« (Strelski klub Sv. Jurij, 2010, str. 48, 49).

Oskrba strelne rane

Pri vsaki strelni poškodbi najprej ugotovimo pot izstrelka in s tem določimo, ali gre za:

- prestrel – krogla gre skozi telo (vstopi in izstopi);
- zastrel – imamo le vstopno rano in krogla je v telesu ali
- oplaznino – površina telesa je poškodovana in vidna kot strelni žleb.

Nato oskrbimo rano:

- ugotovimo poškodbo;
- zaustavimo krvavitev s povoji in
- ranjene dele imobiliziramo.

5 RAZISKAVA IN ANALIZA UPORABNIKOV

V zvezi z uporabo strelnega orožja v varnostnih službah in policiji sem naredil raziskavo in analizo uporabnikov, ki je pokazala, da je zadovoljstvo uporabnikov temeljna vrednota.

Uporabil sem anketni vprašalnik, katerega podatki so anonimni. Vprašalnik je razdeljen na osem vprašanj v tehniki rangiranja z namenom, da je anketirancem takoj jasno, da se vprašanja ali odgovori stopnjujejo. Zadnje vprašanje je odprtega tipa, ki je namenjeno pripombam in predlogom. Anketiranje je potekalo od 6. do 27. julija 2015, pri tem pa je sodelovalo 110 uporabnikov. V ponedeljek sem razdelil anketne liste in jih predstavil, v petek sem jih pobral in analiziral odgovore. Rezultate ankete predstavljam v nadaljevanju.

Tabela o zadovoljstvu uporabnikov

Tehnika rangiranja:

1 – zelo nizka, 2 – nizka, 3 – srednja, 4 – višja, 5 – visoka.

A – nepotrebna, B – priporočljiva, C – zelo priporočljiva, D – nujna, E – obvezna.

Vprašanja na anketnih listih:

1. vprašanje: Ogroženost državljanov, varnostnikov in policistov

2. vprašanje: Življenjska ogroženost varnostnikov in policistov

3. vprašanje: Nujnost uporabe strelnega orožja

4. vprašanje: Zakonsko varovanje uporabnikov

5. vprašanje: Pomoč/nepomoč državljanov ob intervencijah

6.vprašanje: Zadovoljstvo državljanov z delom varnostnikov in policistov

7. vprašanje: Ali imajo varnostniki in policisti dovolj ukrepov in pooblastil

8. vprašanje: Pripombe in predlogi

Tabela 1: Ocene uporabnikov ankete zadovoljstva nujnosti in uporabe orožja

Datum	1. vpr.	2. vpr.	3. vpr.	4. vpr.	5. vpr.	6. vpr.	7. vpr.	8. vpr.	Ocena
6.7.2015	3.B	4.B	3.B	1.D	3.C	3.D	3.B	V opisu	2,8
13.7.2015	4.C	4.C	4.E	2.E	2.B	3.D	2.B		3,2
20.7.2015	3.C	5.D	3.D	2.D	2.B	3.D	3.D		3.3
27.7.2015	3.B	5.C	3.C	2.E	2.C	3.D	3.C		3.2

3.1/B,C

Vir: Lastni

Raziskava in ankete so pokazale skupni rezultat 3.1, kar pove, da je zadovoljstvo uporabnikov srednje; in B, C kar pove, da je priporočljivo in zelo priporočljivo. To tudi pove, da ljudje ocenjujejo, da ogroženost v Sloveniji nikakor ni nizka in je v porastu, uporaba strelnega orožja pa zelo priporočljiva. Govorice in pisanja, da bi orožje imeli samo še policisti in vojaki, izhajajo iz krogov omenjenih in vlade države.

8. vprašanje je bilo podano pisno in iz napisanega podajam povzetek:

Državljani in uporabniki se v naši državi in družbi počutimo zelo ogrožene. Zaupanje v varnostne službe, policijo in druge javne službe je dobro. Policija in redarske službe zelo padajo zaradi vsakodnevnih ukrepanj v cestnem prometu, ukrepi pa nikoli ne dosežejo najbolj potrebnih kršiteljev. Državljani niso zagovorniki strelnega orožja, vendar vsi zatrjujejo, da je v taki aroganci storilcev in njihovi brezbrižnosti orožje edino upravičljivo sredstvo.

Iz anket in razgovorov sem izluščil, da si ljudje želijo urejene in pravične družbe. To bi lahko dosegli z boljšo zakonodajno ureditvijo na tem področju. Policija naj bi se ukvarjala izključno s policijsko kriminalnimi zadevami, ostalo naj prepustijo drugim službam. Za kršitelje v cestnem prometu je potrebno učinkovitejše ukrepanje. Tu so mišljeni elektro paralizatorji za ljudi in vozila. Polemike o posledicah tega so neumnost, saj se ukrep izvede, ko je dovoljena uporaba strelnega orožja in je vsekakor to veliko milejši ukrep.

Razgovori in ankete so tudi pokazali, da je treba varnostne službe in policijo bolje opremiti in bolje plačati, od njih pa zahtevati še več strokovnosti in predvsem psihofizične sposobnosti. Uvesti bi bilo treba obvezno izobraževanje in vadbo borilnih veščin ter poskrbeti za dobro fizično kondicijo, pri čemer bi npr. Cooperjev test z lahkoto opravili (danes ga polovica ni sposobna).

Najkrajši povzetek in ugotovitve povedo, da si ljudje želijo doseči urejene razmere z neuporabo strelnega orožja in takšno ukrepanje, kjer za izvršitev zahtevanih nalog orožje ni potrebno, to pa je možno le s korenitimi spremembami v družbi.

6 PREDLOGI IZBOLJŠAV

Predlogi izboljšav so za »zdravo kmečko pamet« popolnoma enostavni, normalni in hitro uresničljivi, žal pa za delodajalce in oblast ter zakonodajo tako neuresničljivi, da se moramo resno vprašati, kaj je z našo družbo narobe.

Delo in delovne naloge so preveč obremenjujoči. Ob tako velikem številu nezaposlenih ne vidim logike, zakaj se ne zaposli več delavcev ter razbremeni zaposlene in gospodarstvo.

Plačilo za delo varnostnika in policista je že prav sramotno nizko, na zajamčeni plači. To se odraža pri samem delu, počutju in zdravju zaposlenih.

Medsebojne odnose je treba temeljito prevetriti, lastnike in delodajalce pa postaviti pred dejstva in zakonodajo urediti tako, kot je urejeno v zahodni EU.

Predlog izboljšav tako zajema naslednje ukrepe:

- povečati število zaposlenih in zaposlene, preobremenjene z delom, razbremeniti;
- za pošteno in nevarno delo pravično plačilo;
- ureditev normalnega delovnika;
- opremljenost zaposlenih, posebno v varnostnih službah je že tako pereča, da si varnostniki sami kupujejo osnovno delovno in varovalno opremo od čevljev dalje;
- kolektivne in panožne pogodbe morajo biti povsod enakovredne in približno enake, saj gre za enako delo in v podobnih pogojih; tako ne bi prihajalo do poneumljanja zaradi dobička lastnikov in krajšanja dopustov na minimum, neplačevanja nočnih in nedeljskih dodatkov, nadurnega dela in še marsičesa.

V varnostnih službah in policiji je že tako hudo, da se o tem sploh ne govori več, saj nobeden več ne verjame v pozitivne premike in to se odraža pri samem delu in odnosu do ljudi.

7 SKLEP

V diplomskem delu sem nanizal delo in uporabo strelnega orožja v varnostnih službah in policiji. Stanje je alarmantno. Število napadov, ropov, tatvin, umorov, nepojasnjenih nesreč se zelo povečuje.

Varnostniki in policisti so za svoje delo čedalje bolj obremenjeni in čedalje manj plačani. To se odraža na rezultatih dela, na zdravju zaposlenih in na medsebojnih odnosih. Trpijo zaposleni, njihove družine, otroci pa so nemalokrat prepuščeni ulici.

Najhujša ugotovitev z vidika varnosti in uporabe strelnega orožja so strah, nesigurnost in posledično zaradi tega omahovanje pri opravljanju dela. Policisti in varnostniki že javno opozarjajo, da jih je pri opravljanju svojega dela strah za lastno življenje.

8 UPORABLJENA LITERATURA IN VIRI

8.1 Literatura

1. Strelski klub Sv. Jurij (2010). *Preizkus znanja o ravnanju z orožjem*, Literatura za usposabljanje, Šentjur.

8.2 Viri

1. Zakon o orožju – ZOro-1 (Ur. l. RS, št. 61/2000)
2. Zakon o orožju – ZOro-1 – UPB 1 (Ur. l. RS, št. 23/2005)
3. Zakon o policiji – ZPol (Ur. l. RS, št. 66/2009)
4. Zakon o dopolnitvah Zakona o policiji – ZPol – H (Ur. l. RS, št. 22/2010)
5. Zakon o nalogah in pooblastilih policije – ZNPPol (Ur. l. RS, št. 15/13 in popravek 23/15)
6. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o orožju Zoro-1 – A (Ur. l. RS, št. 73/2004)
7. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o orožju Zoro–1 – B (Ur. l. RS, št. 85/2009)
8. Zakon o varnosti in zdravju pri delu – ZVZD-1 (Ur. l. RS, št. 43/11)
9. Pravilnik o programu in načinu izvedbe preizkusa o ravnanju z orožjem (Ur. l. RS, št. 21/01 in 99/01)
10. Pravilnik o policijskih pooblastilih (Ur. l. RS, št. 16/14)
11. Pravilnik o načinu izdelave izjave o varnosti z oceno tveganja (Ur. l. RS, št. 30/00)
12. Pravilnik o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu (Ur. l. RS, št. 136/06)
13. Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu (Ur. l. RS, št. 17/06) in popravek (Ur. l. RS, št. 18/06)
14. Pravilnik o osebni varovalni opremi (Ur. l. RS, št. 29/05) in spremembe (Ur. l. RS, št. 23/06) ter spremembe (Ur. l. RS, št. 39/05)

8.3 Internetni viri

1. Gorenje (2015). Pridobljeno 25. 8. 2015 z Intranetne strani podjetja Gorenje d. d.

2. Gun Auction (2008). Crvena Zastava Model 70 7.65mm Single Action Semi-Auto Pistol. Pridobljeno 25. 8. 2015 s spletne strani http://picturearchive.gunauction.com/5648180059/8856573/11878-2.gif_thumbnail1.jpg.
3. Classic FireArms (2015). Yugoslavian M57 TT Tokarev Pistol - 7.62x25 Caliber. Pridobljeno 25. 8. 2015 s spletne strani https://www.classicfirearms.com/media//catalog/product/customerimg/800x600/y/u/yugo-tt.jpg.
4. Gear Suite (2015). Glock 17. Pridobljeno 25. 8. 2015 s spletne strani http://img1.findthebest.com/sites/default/files/495/media/images/Glock_17_312211.jpg.
5. Beretta (2015). 92FS: The World's Most Trusted Military and Police Pistol. Pridobljeno 22. 8. 2015 s spletne strani http://www.beretta.com/assets/0/15/DimGalleryLarge/92fs_zoom002.jpg.
6. The specialists ltd. (2015). SKS. Pridobljeno 22. 8. 2015 s spletne strani http://www.thespecialistsltd.com/files/Yugoslavian-PAP-M59-66-(SKS).jpg.
7. Wikipedia (2015). AK-47. Pridobljeno 22. 8. 2015 s spletne strani https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a4/AKMS_and_AK-47_DD-ST-85-01270.jpg.
8. Strelec (2015). Orožni posestni list. Pridobljeno 16. 8. 2015 s spletne strani http://www.strelec.si/forum/uploads/1794_b3683ba0c5c5820b89869c2c4427b96b.jpg.
9. Prim Invest. (2015). Poslovni sef SPEEDY-1. Pridobljeno 16. 8. 2015 s spletne strani http://www.sefovi.ba/uploaded/poslovni-trezor-speedy-1-el_11845471347.jpg.
10. International Ammunition Association, Inc. (2009). 9x19 Action. Pridobljeno 16. 8. 2015 s spletne strani http://i147.photobucket.com/albums/r298/r308/P1040651.jpg.
11. RUAG Ammotec (2015). 9x19 Deformation Ammunition. Pridobljeno 16. 8. 2015 s spletne strani http://www.ruag.com/typo3temp/pics/9b13cdb310.jpg.
12. VBR Tactical (2013). Bulletproof plate carrier Triton NIJ-3A. Pridobljeno 16. 8. 2015 s spletne strani http://www.vbr-tactical.com/index_htm_files/24637.jpg.
13. VBR Tactical (2013). Bulletproof plate carrier Triton NIJ-3A. Pridobljeno 16. 8. 2015 s spletne strani http://www.vbr-shop.com/images/productimages/smaller/Tritoncombashirt%20004Wit50.jpg.